

CONCEPTUL

Strategiei naționale de dezvoltare a sportului pentru anii 2024-2030 „Sport 2030” și a Programului de implementare al acesteia pentru anii 2024 - 2028

Tipul documentelor de politici publice – Strategie și Program

Strategia Națională de dezvoltare a Sportului pentru anii 2024-2030 „Sport 2030” definește politica Guvernului Republicii Moldova în domeniul educației fizice și al sportului. Fiind parte componentă a dezvoltării armonioase a personalității și de fortificare a sănătății și consolidarea politicilor pe segmentul sportului de performanță, descrie mecanismul de realizare a politicilor în domeniul educației fizice și al sportului în perioada anilor 2024-2030 și precizează impactul așteptat asupra statului pe plan social și economic.

Programul de implementare este elaborat pe o perioadă de 5 ani și contribuie la realizarea Strategiei prin detalierea acțiunilor și activităților care urmează a fi desfășurate, determină perioada de realizare a acestora și costurile aferente realizării strategiei.

Problema abordată

În corelație cu Strategia Națională de Dezvoltare, dar și cu angajamentele statului R. Moldova asumate prin Acordul de asociere la UE și obținerea statutului de țară candidat a apărut necesitatea elaborării unei Strategii naționale de dezvoltare a sportului. În articolul 126 din capitolul 23 al Acordului de Asociere RM-UE se stipulează: *Părțile promovează cooperarea în domeniul activităților sportive și fizice prin intermediul schimbului de informații și de bune practici pentru a susține un stil de viață sănătos, valorile sociale și educative ale sportului și buna guvernare în sport în cadrul societăților din UE și din Republica Moldova.*

În Republica Moldova, practicarea sportului constituie factorul de bază în menținerea sănătății și dezvoltării armonioase a personalității, factorul de bază în crearea și transmiterea de noi aptitudini și valori general-umane, în dezvoltarea capitalului uman, și formarea conștiinței și identității naționale, în promovarea aspirațiilor de integrare europeană.

Un rol primordial în crearea de premise pentru dezvoltarea umană durabilă și promovarea modului sănătos de viață îl au valorile sociale și educative ale sportului. Totodată, persistă **problema** actuală privind formalitatea în practicarea sportului de masă și a celui de performanță. În context, există necesitatea de reactualizare și adaptare a cadrului legal la exigențele și cerințele actuale

Prin intermediul disciplinei educația fizică, în instituțiile de învățământ general, profesional tehnic și superior se urmărește educarea și formarea unor elevi și studenți cu competențe specifice, iar prin activitățile extrașcolare, desfășurate în școlile sportive, Centrul Sportiv de Pregătire a Loturilor Naționale, Comitetul Național Olimpic și Sportiv și Comitetul Paralimpic din Republica Moldova se va realiza formarea de abilități specifice sportive.

Mediul social influențează elevii, tinerii în afara educației formale și contribuie la formarea de valori și percepții care determină comportamentul acestora. Sportul joacă un rol esențial în formarea indivizilor, în educația formală și cea informală a acestora.

În ultimii ani se atestă o scădere a populației în R. Moldova, generată de migrația în masă. O dată cu emigrarea populației active a țării, au plecat copii și tinerii care puteau deveni sportivi, antrenori sau profesori, persoane utile societății noastre.

Una din problemele actuale o constituie insuficiența de resurse umane în domeniul educației fizice și al sportului. Insuficiența profesorilor de educație fizică și a antrenorilor este o problemă care generează o altă problemă, cum ar fi calitatea scăzută a specialiștilor din domeniu.

Republica Moldova promovează o politică de dezvoltare a sportului, racordată la politicile de dezvoltare a sportului din Europa, relevantă problemelor și nevoilor actuale ale sistemului de educație fizică și sport, dar și ale beneficiarilor acestuia.

Astfel, în ultimii ani, în țară, se atestă o majorare a numărului de școli sportive pentru copii și tineret, ceea ce constituie o tendință de dezvoltare a sistemului sportiv. Evaluarea activității școlilor sportive pentru copii și tineret în Republica Moldova în perioada anilor 2000 - 2021 este prezentată în Tabelul *Școli sportive pentru copii și tineret*. Comparativ cu anul 2000, numărul școlilor s-a majorat cu 24 de unități (sau cu 31,2 %). Totodată, numărul sportivilor s-a mărit cu 8,9 mii de persoane (sau cu 30,3 %). De asemenea, numărul antrenorilor a crescut cu 430 de persoane (sau cu 59,1 %).

Actualmente, funcționează 101 școli sportive cu un contingent de 38,3 mii de persoane, inclusiv 20,4 mii de sportivi începători, 16,8 de mii de sportivi avansați, 0,8 mii de sportivi de măiestrie sportivă, 0,2 mii de sportivi de măiestrie sportivă superioară, 220 de candidați maștri ai sportului, 95 de maștri ai sportului, 20 de maștri internaționali ai sportului. Numărul de antrenori care activează în școlile pentru copii și tineret este de 1157 de persoane.

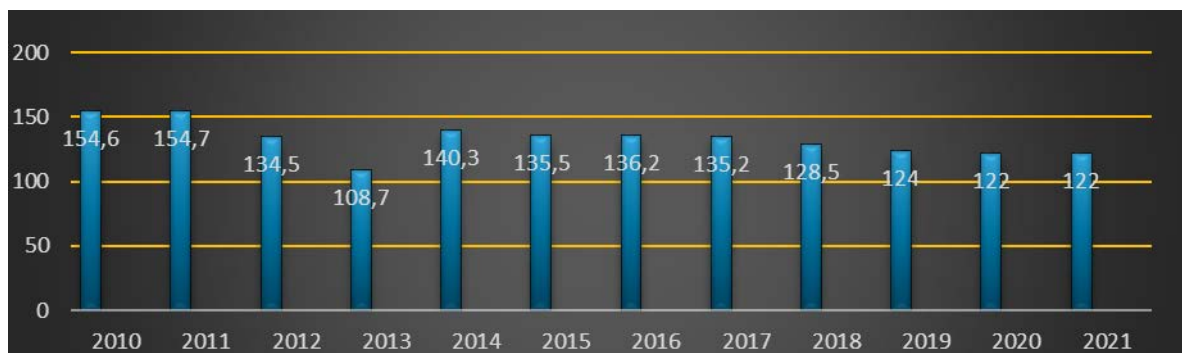
Potrivit statisticii oficiale, evoluția pozitivă în domeniul educației în sport pe parcursul anilor 2000-2021 este următoarea:

Anii	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Școli sportive pentru copii și tineret														
Numărul de școli sportive	77	85	86	86	89	89	91	92	94	94	98	99	100	101
Numărul de sportivi în grupe, mii	29,4	33,6	33,8	34,3	34,6	34,8	34,4	34,4	35,6	36,0	37,3	37,1	37,9	38,3
începători	17,9	19,8	18,4	18,3	19,0	19,0	18,4	18,7	19,4	19,2	19,2	19,9	19,1	20,4
avansați	10,6	12,9	14,7	15,3	15,0	15,0	15,2	14,9	15,3	15,8	15,8	15,9	17,7	16,8
de măiestrie sportivă	0,7	0,8	0,7	0,7	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	0,7	0,7	1,0	0,9	0,8
de măiestrie sportivă superioară	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Numărul de antrenori	727	815	953	1.015	1.057	1.092	1.092	1.121	1.325	1.372	1.153	1.197	1136	1157
Sportivi pregătiți														
Candidat în maștri ai sportului	161	120	123	122	249	124	160	123	168	243	201	210	128	220
Maestru al sportului	57	72	70	94	65	75	98	77	129	140	106	107	59	95
Maestru internațional al sportului	23	8	8	12	19	11	14	6	10	30	58	43	44	20

În context, menționăm că documentele privind dezvoltarea strategică a educației fizice și sportului adoptate, demonstrează preocuparea Guvernului Republicii Moldova pentru schimbarea accentelor în sportul de masă și sportul de performanță în favoarea calității proceselor și a competențelor pe care sportivii le obțin în cadrul activităților.

Examinarea problemelor în domeniul sportului necesită o viziune complexă, atestând o situație favorabilă în educația sportivilor, atunci când numărul persoanelor care practică sportul în secții sportive se diminuează substanțial pe parcursul ultimilor ani (vezi figura).

Numărul persoanelor care practică sportul în secții sportive în anul 2021

Problemele relatate mai sus au determinat elaborarea Strategiei naționale de dezvoltare a sportului pentru anii 2024-2030 „Sport 2030” și a Programului de implementare a acesteia.

Astfel, problemele de ordin social, politic, economic și valoric cu care se confruntă domeniul educației fizice și sport în Republica Moldova sunt:

- Așteptările în creștere ale societății privind dezvoltarea educației fizice și a sportului;
- Insuficiența finanțării sportului de performanță și posibilitățile scăzute financiare ale statului privind finanțarea acestuia;
- Prevederile Legii nr.330/1999 cu privire la cultura fizică și sport depășite în timp;
- Modul de funcționare a cluburilor sportive reglementat insuficient;
- Lipsa tehnologizării sistemului de educație fizică și sport din Republica Moldova pentru a reflecta în mod relevant și eficient aceste procese;
- Necesitatea reformării sistemului de educație fizică și sport și conceperii unui sistem modern și concurențial pe plan internațional, sub aspectul resurselor umane, financiare, logistice etc;
- Infrastructură sportivă slab dezvoltată; necesitatea construcției și renovării complexelor sportive, terenurilor și sălilor de antrenament, crearea sau îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a școlilor, cluburilor și centrelor sportive;
- Incluziune socială insuficientă și necesitatea adaptării infrastructurii sportive existente pentru sportivii cu nevoi speciale;
- Necesitatea racordării politicilor educaționale la politicile statului reflectate în *Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova europeană -2030”, Planul Național de acțiuni pentru anii 2024-2026, Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova pentru anul 2024*, precum și în alte documente de politici publice conexe pentru atingerea obiectivelor strategice de dezvoltare a sportului;
- Politicile naționale în sistemul de educație fizică și sport slab racordate la documentele și acordurile internaționale, care vizează și Republica Moldova la documentele elaborate de Consiliul Europei, Uniunea Europeană, și alte organisme internaționale, dar și la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD), la prevederile Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană.
- Lipsa unei radiografii a problemelor existente în sectorul educației fizice și sportului privind calitatea și capacitatea capitalului uman care necesită analiza unor rapoarte de monitorizare a realizării angajamentelor asumate de Republica Moldova în acorduri internaționale, pentru a stabili cum se poziționează Republica Moldova în procesul de dezvoltare a capitalului uman și de realizare a dreptului la un mod sănătos de viață;
- Implementarea nesatisfăcătoare, în sistemul de educație fizică și al sportului în Republica Moldova, a unor experiențe, inovații și bune practici internaționale în domeniul sportului.
- Reducerea numărului sportivilor de performanță care au obținut cote la Jocurile Olimpice/Paralimpice;

- Reducerea numărului populației care exercită activități sportive și menținerea unui mod sănătos de viață.

Scopul Strategiei naționale „Sport 2030” și al Programului de implementare a acesteia este de a consolida sectorul sportului de masă și al celui de performanță prin dezvoltarea cadrului metodologic și de politici și în domeniu, a infrastructurii și calității livrate de programe de dezvoltare și popularizare a modului sănătos de viață. Totodată, urmărind creșterea gradului de participare a asociațiilor sportive, a Comitetului Național Olimpic și Sportiv, Centru Sportiv de Pregătire a Loturilor Naționale și a altor organizații sportive la dezvoltarea și popularizarea sportului, se va opta pentru sporirea integrării sociale și profesionale, în special, a sportivilor proveniți din familii vulnerabile, a sportivilor cu nevoi speciale, precum și susținerea educației fizice și a sportului în R. Moldova.

De asemenea, de a determina direcțiile strategice de acțiune necesare pentru soluționarea problemelor și atingerea obiectivelor de dezvoltare în domeniul sportului; de a identifica, planifica și distribui resursele financiare pentru implementarea documentului de politici; de a prevedea schimbările care vor interveni în urma implementării Strategiei.

Scopul Strategic în domeniul de dezvoltare a sportului constă în: a oferi oportunități pentru toți cetățenii Republicii Moldova de a practica, de la fragedă vârstă și pe tot parcursul vieții, a modului sănătos și activ de viață; formarea, la nivel de națiune, a culturii practicării exercițiului fizic ca o metodă de bază în menținere și de fortificare a sănătății și dezvoltarea armonioasă a personalității.

Misiunea Strategiei de dezvoltare a Sportului pentru anii 2024-2030 „Sport 2030” și a Programului de implementare este: trasarea celor mai pertinente și relevante direcții și acțiuni de soluționare a problemelor din sport pentru consolidarea imaginii pozitive în societate a sistemului de *educației fizică și sport* și redobândirea încrederii cetățenilor în necesitatea consolidării și dezvoltării durabile a sectorului sportiv.

În urma implementării *Strategiei de dezvoltare a sportului „Sport-2030”*, sistemul de educație fizică și al sportului din Republica Moldova, va corespunde în 2030 cerințelor celor ce practică sportul, dar și ale societății; sistemul va deveni mai popular, capabil de a oferi societății oportunități mai flexibile; va deveni un factor real de asigurare a dezvoltării durabile, sociale și economice, prin formarea unor resurse umane de calitate și se va constitui într-un factor esențial de dezvoltare a societății bazate pe cunoaștere.

La nivel conceptual, în procesul de elaborare a Strategiei naționale de dezvoltare a sportului pentru anii 2024-2030 „Sport 2030” și a Programului de implementare a acesteia vor fi respectate următoarele principii;

- principiul fundamentării bazate pe date și informații actuale, relevante și obiective; prioritățile, obiectivele și acțiunile propuse în cadrul documentului pentru a fi realizate vor fi elaborate având la bază statistica actuală la zi (BNS) și luând în considerare tendințele demografice, economice și sociale.

- principiul participării și transparenței; în procesul de elaborare și planificare se va asigura consultarea tuturor părților interesate și relevante – administrația publică centrală, autoritățile locale, Comitetul Național Olimpic și Sportiv, Comitetul Paralimpic, Agenția Națională Antidoping, federațiile sportive, organizațiile neguvernamentale, sectorul privat, instituțiile internaționale, asigurându-se totodată accesul acestora la informațiile relevante.

- principiul predictibilității și impactului cuantificabil – strategia va urmări să fie atinse rezultate previzibile, cuantificabile și comparabile pentru a facilita procesul de analiză a impactului documentului de politici.

- principiul racordării propunerilor de intervenție la capacitățile financiare și particularitățile naționale; programul de implementare se va racorda la capacitatea financiară a

autorităților responsabile de implementare și va ține cont la naționalizarea practicilor pozitive internaționale, de contextul financiar și socio-cultural național.

- principiul echității și incluziunii; promovarea unei abordări pro-active în identificarea, recunoașterea și analiza inegalităților cu care se confruntă diferite grupuri de sportivi în raport cu prioritățile strategice, cât și elaborarea de intervenții care să reducă și să atenueze aceste inegalități.

Concordanța cu SND, PND și documentele strategice ale UE

Viziunea strategică a *Strategiei de dezvoltare a sportului „Sport-2030”* și a *Programului de implementare* va fi în strictă concordanță cu *Strategia națională de dezvoltare „Moldova-2030”*: Îmbunătățirea cadrului de politici privind dezvoltarea educației fizice și a sportului. Liniile directoare trasate în document vor avea la bază conceptul „nimeni nu este lăsat în urmă”, aplicabil în toate sferile de dezvoltare a sportului, or politicile urmează să contribuie la dezvoltarea unui sistem echitabil de realizare a politicilor în sport.

Documentul de politici va transpune viziunea Programului de activitate al Guvernului „Moldova vremurilor bune” și vor fi finanțate acțiuni aprobate de Ministerul Educației și Cercetării:

- Modernizarea infrastructurii sportive și susținerea sportului de performanță și de masă.
- Elaborarea și prezentarea la Guvern a proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr.330/1999 cu privire la cultura fizică și sport;
- Acordarea de sprijin cluburilor sportive prin elaborarea și aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a cluburilor sportive;
- Modificarea Hotărârii Guvernului nr.31/2019 cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a școlilor sportive în vederea corelării prevederilor acesteia cu alte acte normative;
- Promovarea imaginii sportului național prin organizarea de competiții internaționale de anvergură pe teritoriul Republicii Moldova;
- Susținerea sportivilor de performanță prin majorarea cuantumului premiilor acordate pentru performanțele obținute la Jocurile Europene și la Jocurile Olimpice.

Concordanța cu strategiile sectoriale de cheltuieli în contextul CBTM

Obiectivele și acțiunile propuse pentru includere în documentul de politici publice vor fi corelate cu resursele financiare planificate în Cadrul bugetar pe termen mediu 2024-2026, la subprogramul 8602 Sport, estimându-se costurile de implementare și prioritizându-se acțiunile de reformă cu un grad sporit de relevanță și impact.

Obiectivele Strategiei ”Sport 2030” și ale Programului de implementare vor contribui direct la atingerea obiectivului general nr. 5 din SND. Îmbunătățirea stării de sănătate fizică și mintală a populației prin intermediul unui sistem de sănătate modern și eficient, care răspunde nevoilor fiecărui individ.

În scopul îmbunătățirii sănătății fizice și mentale pe termen lung, accentul va fi pus pe promovarea unui mod de viață sănătos și activ pe toată durata vieții. În acest sens, sistemul de sănătate va trebui să dezvolte o colaborare permanentă cu alte sectoare pentru a populariza modul sănătos de viață prin intermediul informării/comunicării și educației și pentru a diminua influența factorilor de risc, precum sunt poluarea mediului, produsele alimentare nesănătoase, condițiile precare de muncă, factorii de stres, comportamentul sexual riscant, fiind create cele mai bune mecanisme de reacție la influențele acestora asupra stării de sănătate a populației.

Se preconizează ca în urma implementării *Strategiei Sport 2030*, sistemul și infrastructura existentă, precum și resursele umane din domeniu vor corespunde cerințelor și necesităților grupului țintă și ale societății, fiind capabile să asigure condiții de dezvoltare și popularizare a sportului de masă și al celui de performanță în condițiile sociale și economice mereu în schimbare.

Urmare a implementării acestui document de politici, se va crea o infrastructură consolidată la nivel național și local, vor fi implementate metodologii argumentate științific de stabilire a standardelor de calitate a vieții pe grupe de populație. Vor fi elaborate programe de educație fizică adaptivă pentru persoane cu deficiențe psihofizice pe categorii de vârstă și sociale, elaborate programe pe termen lung de dezvoltare a sportului paralimpic, deflimpic și olimpic special, va crește contribuția autorităților administrației publice locale în finanțarea activităților sportive, cu prioritate a cheltuielilor de întreținere, modernizare și dezvoltare a bazei materiale sportive de interes local, eficientizarea finanțării activității sportive.

În același timp, vor fi valorificate acțiunile prioritare din SND „Moldova europeană-2030” prin identificarea de obiective strategice și generale, precum și prin operaționalizarea acestora în acțiuni concrete.

Strategia ”Sport 2030” și Programul de implementare a acesteia vor fi elaborate în următoarele termene: februarie-august 2023.

Părțile implicate:

Ministerul Educației și Cercetării, Agenția Națională Antidoping, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Sănătății, Cancelaria de Stat, Comitetul Național Olimpic și Sportiv, Comitetul Paralimpic din Republica Moldova, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Centrul de Medicină Sportivă ”Atletmed” și Federațiile sportive.

Procesul de elaborare a documentului de politici va fi monitorizat de un Grup de referință constituit din reprezentanții tuturor părților interesate cu atribuții în domeniu. Documentul va fi supus consultărilor în cadrul unor evenimente publice cu participare liberă și postat pe pagina web a Ministerului Educației și Cercetării, precum și pe platforma www.particip.gov.md.